C/2023/457

1.12.2023

P9_TA(2023)0098

ELi heitkogustega kauplemise süsteemi läbivaatamine

Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2023. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist, ning määrust (EL) 2015/757 (COM(2021)0551 – C9-0318/2021 – 2021/0211A(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

(C/2023/457)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2021)0551),

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artikli 192 lõiget 1, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C9-0318/2021),

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,

— võttes arvesse Tšehhi Senati poolt protokolli nr 2 (subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta) alusel esitatud põhjendatud arvamust, mille kohaselt õigusakti eelnõu ei vasta subsidiaarsuse põhimõttele,

— võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 8. detsembri 2021. aasta arvamust ([1]),

— võttes arvesse Regioonide Komitee 28. aprilli 2022. aasta arvamust ([2]),

— võttes arvesse vastutava komisjoni poolt kodukorra artikli 74 lõike 4 alusel heaks kiidetud esialgset kokkulepet ja nõukogu esindaja poolt 8. veebruari 2023. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,

— võttes arvesse esimeeste konverentsi 9. märtsi 2023. aasta otsust lubada keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonil seadusandlik menetlus osadeks jagada ja menetlust jätkata, esitades kaks eraldi konsolideeritud teksti täiskogule arutamiseks,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 59,

— võttes arvesse eelarvekomisjoni, tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni, arengukomisjoni ning transpordi- ja turismikomisjoni arvamusi,

— võttes arvesse keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni raportit (A9-0162/2022),

1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha ([3]);

2. võtab teadmiseks käesolevale resolutsioonile lisatud komisjoni avaldused;

3. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;

4. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

([1]) ELT C 152, 6.4.2022, lk 175.
([2]) ELT C 301, 5.8.2022, lk 116.
([3]) Käesolev seisukoht asendab 22. juunil 2022. aastal vastu võetud muudatusettepanekud (ELT C 32, 27.1.2023, lk 108).

P9_TC1-COD(2021)0211A

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 18. aprillil 2023. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/…, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist

(Kuna Euroopa Parlament ja nõukogu jõudsid kokkuleppele, vastab Euroopa Parlamendi seisukoht õigusakti (direktiiv (EL) 2023/959) lõplikule kujule).

SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI LISA

Komisjoni avaldused Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/959 [1] (millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist) vastuvõtmise kohta

Innovatsioonifond ja merendus

Artikli 10a lõikes 8 osutatud ja merendusteemasid hõlmavate projektikonkursside raames tuleks kuni 2030. aastani võtta neis valdkondades kasutusele 20 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kooskõlas nende konkursside alusel kohaldatavate eeskirjadega.

Turu läbipaistvus

Selleks et Euroopa CO_2-turg oleks veelgi terviklikum ja läbipaistvam, muudab komisjon delegeeritud õigusakte, millega reguleeritakse lubatud heitkoguse ühikute (LHÜd) müümist enampakkumisel ja liidu registri toimimist, eesmärgiga parandada nõutavat aruandlust ja turuseiret lubatud heitkoguse väärtpaberite ja nende tuletisinstrumentide turul, edendada turukuritarvituste ennetamist ja avastamist ning aidata säilitada lubatud heitkoguse väärtpaberite ja nendega seotud tuletisinstrumentide turgude nõuetekohast toimimist.

Komisjoni määruse (EL) nr 1031/2010 (enampakkumismäärus) artikliga 36 on kehtestatud enampakkumisplatvormile kohustus teatada kõigi enampakkumistehingute täielikud ja õiged andmed direktiivi 2014/65/EL (MiFID 2) kohaselt määratud riiklikule pädevale asutusele. Enampakkumismääruse eelseisva muudatusega näeb komisjon ette, et enampakkumiste andmed tuleb teatada ka otse Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvele (ESMA). See muudab LHÜde enampakkumiste seire tõhusamaks ja parandab asjakohaseid seoseid järelturuga.

Komisjoni määruse (EL) 2019/1122 (registrimäärus) artikli 55 lõike 4 kohaselt tuleb LHÜde ülekande algatamisel märkida liidu registris puhtalt kahepoolsed börsivälised tehingud. Turuosalised ei märgi neid tehinguid siiski korrakindlalt. Komisjon muudab puhtalt kahepoolsete börsiväliste tehingute märkimise nõuet, et kontoomanikud saaksid paremini teavet ja et tagada selle sätte parem rakendamine. Lisaks teeb komisjon liidu registri süsteemis tehnilisi kohandusi, et selline märkimine oleks tehingute tegemisel kohustuslik.

Et parandada LHÜde hetketurul turgu reguleerivatele asutustele kättesaadavate andmete kvaliteeti, muudab komisjon registrimäärust ka selleks, et turgu reguleerivad asutused saaksid taotleda korrapärast juurdepääsu liidu registri andmetele. See võimaldab reguleerivatel asutustel saada õigeaegselt teavet, mida saab võrrelda tuletisinstrumentide turgudel saadud regulatiivsete andmetega, ning vajaduse korral sekkuda, et säilitada Euroopa CO_2-turu nõuetekohane toimimine.

Komisjon tuletab samuti meelde, et alates 2018. aasta jaanuarist on LHÜd liigitatud finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID 2) kohaselt finantsinstrumentideks. Varem kuulusid finantsturgude eeskirjade kohaldamisalasse ainult LHÜde tuletislepingud. Finantsinstrumentideks liigitamine toob Euroopa CO_2-turul kauplevatele üksustele kaasa väga spetsiifilised kohustused.

Direktiivi 2014/65/EL (MiFID 2) artikli 58 kohaselt peavad kõik turuosalised iga päev teatama CO_2-turul omatud positsioonide arvu (positsioonidest teatamine). Need positsiooniaruanded esitatakse asjakohastele riiklikele pädevatele asutustele ja ESMA avaldab need kord nädalas.

Määruse (EL) nr 600/2014 (MiFIR) artikli 26 kohaselt peavad turuosalised esitama riiklikele pädevatele asutustele ka andmed kõigi oma finantstehingute, sealhulgas börsiväliste tehingute kohta, mille nad on teinud lubatud heitkoguse väärtpaberite ja nende tuletisinstrumentidega (tehingutest teatamise kohustus). Vastavalt määruse (EL) nr 596/2014 (turukuritarvituse määrus) artiklile 16 kohaldatakse kõigi turuosaliste suhtes rangeid turukuritarvituste ärahoidmiseks kehtestatud norme, sealhulgas õiguslikku kohustust teavitada asjakohaseid asutusi igasugusest kahtlasest kauplemistegevusest.

Turuosalised peavad teatama lubatud heitkoguse väärtpaberite ja nende tuletisinstrumentidega tehtud tehingutest asjakohastele riiklikele pädevatele asutustele, kes vastutavad CO_2-turu järelevalve eest. Nagu ka muude finantsinstrumentide puhul, koordineerib Euroopa tasandil nende tegevust ESMA.

[1] ELT L 130, 16.5.2023, lk 134.

Tuluallikate kasutamine

Komisjon leiab, et direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3d lõige 4, artikli 10 lõige 3 ja artikli 30d lõige 5 ei kohusta liikmesriike eraldama vahendeid riiklikul tasandil. Selles direktiivis on ette nähtud nii tuluallikad kui ka seatud üldised eesmärgid, mille hulgast liikmesriigid võivad teha valiku saadud tulude kasutamiseks.

Komisjon kinnitab, et liikmesriigid ei ole kohustatud eraldama HKSi lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadavat tulu, vaid võivad kasutada nende tulude rahalise väärtusega samaväärset summat.